

„Църковенъ вѣстникъ“
излиза всѣкі петъкъ.

Той има прѣзъ годината и
три приложения — по 1 книга
отъ 4 печатни коли за всѣко
четиримесечие.

Годинната цѣна на „Църко-
вънъ вѣстникъ“, заедно съ трите
приложения, за България е 10
лева, а за странство 13 лева.

Еднацъ брой 15 стот.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТИНИКЪ

— СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ —

СЪ ТРИ ПРИЛОЖЕНИЯ ВЪ ГОДИНАТА.

СЪДЪРЖАНИЕ: 19-февруарий. — Славянството и православието. — По семейното възпитание. — Мисли
върху новия законопроектъ върху училищата. — Лѣтописъ. — Книжнина. Занемарени бисери. — Православни
църкви: Православните руси въ Буковина. — Скрѣбни прояви въ нашия животъ, отъ И. М-енъ.

19-и февруарий.

19-и февруарий е епохаленъ день въ нашата нова история. Той е итогъ на редица велики и самоотвержени християнски дѣла, които съставятъ най-блѣскавитѣ луци въ ореола на починалия въ Бозѣ Царь Освободител. Отъ 19-и февруарий датува политическия животъ на България. На този знаменитъ день Великиятъ руски самодержецъ и безпримѣренъ човѣколюбецъ даде политически животъ на България, или не: отдѣли България отъ хаоса и робството и я създаде. И както Богъ, при сътворението на свѣта, рече: да бѫде свѣтъ и стана свѣтъ: така и неговия помазаникъ Александъръ П-и, съ вѣра въ Всевишнаго и съ любовъ къмъ близния, рече: да бѫде България свободна, и България стана свободна!

И на 19-и февруарий, прѣди двадесетъ и двѣ години, подъ стѣните на Цариградъ и прѣдъ очите на цѣлия свѣтъ, Царь-Освободител повѣлъ да се прогласи България, като държава, въ нейните исторически и етнографични граници. Отъ тая дата България влѣзе въ лика на държавитѣ.

И сътворената отъ Царя-Освободител България всѣка година на 19-и февруарий празнува деня на своето спасение и слави паметъта на своя спасител Царь-Освободител и самоотвержението на благородния братски руски народъ. Свещенъ е денътъ 19-и февруарий за България и за Велика Русия. Той е денъ не само за слава, но и на най-свещения дѣлъ на благочестивия български народъ — денъ на благодарност и признателност. Събранъ въ храмовете си и колѣничилъ прѣдъ олтаря на Всеблагого и Милосерднаго Бога, благочестивиятъ български народъ, при възгласитѣ и молитвитѣ на св. Църква, моли Всевишнаго да упокои въ селенията на праведните Царя, който оставилъ въ свѣта примѣри отъ правда, християнска любовъ и самоотвержение; моли да упокои и душитѣ на хилядитѣ доблестни руски войници, които съ кръвта си оросиха полетата на България и съ живота и самоотвержението си изкупиха нейната свобода; моли и да ниспосилава своята благодать на Русия и България, на тѣхните Августѣйши владѣтели, на руското и българско воинство и на благородния руски народъ. Благотворителността на велика Русия и благодарността на България на 19-и февруарий се срѣщатъ прѣдъ олтаря на Всевишнаго, едната съянала въ лѣпота и блѣсъкъ, а другата признателна и колѣничила.

Благотворителността свързва Русия съ България, а признателността и благодарността —

Аbonamentъ е годишнътъ въвѣкъ прѣплатникъ.

Всичко, относящо се до вѣстника, се изпраща до Администрацията на „Църковенъ вѣстникъ“ въ г. София.

За обявления се плаща за първи път по 20 ст. на редъст гармондъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Неплатени писма не се приематъ. Ръкописи за седмичното издание не се повръщатъ.

православна България съ Русия. Тѣзи двѣ врѣзки, вънъ отъ кръвните плѣмени и религиозни врѣзки, сѫ всевѣчни. Врѣмето и силата, колко мощнъ и да сѫ, не могатъ да скъсатъ тия врѣзки, не могатъ да поsegнатъ или останатъ великото дѣло на благотворителността, не могатъ ни да угасятъ или затърнятъ благодарността и признателността на свободна България къмъ нейната мощната Освободителка. Благотворителността, изникнала изъ самоотвержението на благородния руски народъ, е отпечатана въ всемирния скножаль — въ историята: благодарността и признателността е дълъгъ свещенъ на българския народъ, изрѣзанъ дълбоко въ сърдцето на всѣки православенъ българинъ.

България благодарна и признателна, крѣпи своята вѣра и своите надежди върху примѣра и дѣлата на своята Освободителка: въ нейното самоотвержение за правдата и за православието тя дира дѣлга си. Като свързва тѣсно своето бѫдеще и своето призвание съ православието, България съ любовъ и съзнание култивира въ поколѣнието своя дълъгъ на признателност и благодарност къмъ Н. И. Величество Николай II-и, Августѣйшиятъ внукъ на Царя-Освободител и къмъ великия и доблестния руски народъ.

Свидѣтель на чувството и на дѣлга на благочестивия народъ е тазгодишното празнуване 19-и февруарий въ България. Всички български градове и села, както всѣка година, отпразнуваха тържествено деня на освобождението на България: въ всички православни храмове се отслужи панихида за Царя-Освободител и за падналитѣ за освобождението на България войници, отслужи се и молебствие за дѣлгоденственото и честито царуване на Н. И. Величество руския царь и за доброденствието на благочестивия руски народъ. Въ столичния храмъ молебствието бѣ не само тържествено и благоговѣйно, но и покрѣтно: на молебствието всички, отъ Н. Ц. В. Княза до войника, отъ първия сановникъ до сетния гражданинъ, съ еднакво благоговѣние се молиха за здравието и дѣлгоденствието на Т. Т. И. Величество Русия Царь и Царица и за Н. Ц. Височество Българския князъ, за Н. И. Височество руския прѣстолонаслѣдникъ и за Н. Ц. Височество българския прѣстолонаслѣдникъ, за храбрата руска войска, за нейния ученикъ — българската войска и за благородния и доблестенъ руски народъ. Въ общата молитви смѣси молитвитѣ си и св. Българска църква!

Tc.

Славянството и православието.

Колко по-внимателно се слѣди живота на славянството и колко по-дълбоко се вглежда човѣкъ въ жилавината и твърдостта на отдалитѣ члените на славянството, толкова повече забѣлѣзва утѣшителни и насърдчителни прояви. Началото на миналото столѣтие завари цѣлото южно славянство и почти цѣлото западно въ неволя и въ политическо и културно робство. Зарята на настоящето столѣтие намира южното и западно славянство раздвижено и въ борба съ всичко, което го потиска. Славянството е въ утрото на своето възраждане. Единъ духъ на дълбоко съзнание вече го движи на югъ и на западъ. То прави усилия да се сплоти. То почва да съзнава голѣмото място, което заема на земята, и малкото място, което му е оствѣшила историята. Безъ да се иръщи на историята, която тѣй скъпо му отстѫпя място на страниците си, то дири вината за малкото място, което има въ историята, у себе си, въ своето разположение и дробене и, главно, въ игото на чуждата култура. И оттакъ почна да намира вина повече въ себе си, отколко вѣнъ отъ себе си, то не само се издигна въ своите очи и въ очитѣ на свѣта, но и прѣзъ изтеклото столѣтие си отвори въ историята по широко място, таково, каквото иматъ другите културни племена. И това място е отворено само отъ най-мощния представител на славянството и на православието — отъ православна Русия. Прѣзъ изтеклото столѣтие свѣтътъ позна мощта на славянството, позна и чистотата на православието, въ което то се възроди. Славянството и православието тѣпърва проявяватъ своята културна роля. Утѣхъ човѣкътъ стои прѣдъ славянина, ближниятъ и дългътъ — прѣдъ собственото благо и животъ. Православието даде свободата на балканските народи. Православието прокламира мира и братството въ Хага. Царътъ вождъ на православните, Николай II-и, работи да се постигне миръ и братство между народите. И естествено. Латинското племе даде свободата на тевтонското-философията, бѫдещето сега е наславянското: не му прѣстои да култивира милостърдие и алtruизъмъ въ народите. И великиятъ вѣнценосни представители на славянството измрѣхиха историята на XIX-то столѣтие съ своето самопожертване за балканските християнски народи.

Славянството е младо, но пълно съсири. То още не е развило своите сили, неговиятъ гений още не се е пробудилъ. Ала отъ вѣкъ въ вѣкъ славянскиятъ гений се разкриля, а неговиятъ полетъ се издига все по-високо къмъ чистите империи. Прѣзъ XVII и XVIII столѣтие славянството нѣмало тѣй видни поети, учени, писатели. Прѣзъ XIX-и вѣкъ славяните иматъ свои поети, ходожници, учени, изобрѣтатели и философи. Прѣзъ XVIII-о столѣтие рѣдко славянска книга е прѣвеждана на западните езици. Прѣзъ XIX-о столѣтие творенията на славянските поети, учени пр. не само сѫ прѣведени на всички културни езици, но и се числятъ въ реда на първоредните всемирни класични произведения. Въ послѣдните години на залѣзлото столѣтие най-популярния въ човѣчеството и най-

много прѣвеждана писател е славянинъ. Всичко това показва, че културниятъ славянски духъ силно се пробужда и че първите негови творения сѫ изненада за културните племена. И тѣзи успѣхи славянството прави, кога всѣки неговъ членъ пише и се образува на своя идиомъ, кога всѣки членъ гледа да създаде своя книжнина и кога членовете му, разположени религиозно и разхвърлени въ разни политически сфери, се намиратъ подъ влияние на чужда култура. Мощта на славянството би се проявила по осезателно, ако то бѣ обединено, като германското племе, ако четѣше, пишеше и се култивираше на единъ общеславянски езикъ и ако имаше едни тежнѣния и прѣслѣдаваше едни идеали. То би било тогава неузнаваемо.

Най-утѣшителната проява въ зарята на новото столѣтие въ живота на славянството е идеята за културно обединение. Тази идея има прѣзъ изтеклото столѣтие своите поети и учители, днесъ има своите апостоли и своята книжнина и, въ недалечно бѫдеще, ще има своите органи и своите конгреси. Колко тече врѣмето, толкова идеята расте, прониква всички славянски слоеве и кѫтища, хвърля сѣмето на съзнанието и размножава апостолите на най-високия славянски дѣлъ — общеславянското единение и обединение. Днесъ идеята има своите апостоли въ лицето на най-видни славянски мѫже, учени и публицисти, мириани и духовни, има и съчувствието почти на всички просвѣтени членове на голѣмата славянско семейство. Културното единение на славяните се налага отъ врѣмето. То е стѫпка къмъ бѫдещето обединение. Въ днешно врѣме, кога крупните капитали поработяватъ дребните, кога фабричната индустрия съсипва рѣчната и кога голѣмите културни племена потискатъ малките народи и народности, културното единение на славяните се налага отъ врѣмето и отъ невидимата рѣка на бѫдещето. И не ще бѫдемъ далечъ отъ истината, ако кажемъ, че обединението, което днесъ не се прѣслѣдава по-опрѣдѣлена програма или по начертанията на видни съвременни славянски дѣйци, утѣхъ ще се наложи съ всичката супровъсть отъ живота. Ала Вѣчния Промисълъ не оставя славянството: онова, което още не е очертано въ програма на книга, е начертано въ душата на повечето членове на славянското семейство, и развиващите се бързо тежки условия въ Европа и особено сплотяването на народите въ племена, тласка силно славяните да си подадатъ рѣка и да дириятъ мощь за самосъхрана въ своето културно единение и обединение.

Идеята на славянското обединение не е утопия. Тя е отблескъ на православието, което на мяждата на протестантизма и католицизма създава нова култура съ по-широко мировъзрѣние и по-вѣзвишенъ хуманиитетъ — саможертвуване за благото на близните, алtruизъмъ народенъ. Католичеството и протестантизмъ не сѫ се издигали съ дѣла на тия висоти: послѣдните сѫ достъпни само на православието, което е запазило въ дѣла и примѣри най-чисто учението на Христа Спасителя. И до тия висоти, както е отбѣлѣжила историята, прѣзъ изтеклото столѣтие се е издигалъ

съ дѣла и примѣри само мощната прѣставител на православието и славянството — Велика Русия. Християнското самоотвержение на августейшите руски короновани вожди и на Русия не останало незабѣлѣзано отъ членовете на славянското семейство. И ако въ Чехия, Галиция, Буковина, Щирия и пр. славянски земи се забѣлѣзва напослѣдъкъ едно движение въ полза на православието, стимулять на това движение трѣбва да се диди не въ материјални подбуди, а въ идеални, не въ панславизма, а въ нѣщо по-високо и по-идеално отъ него — въ божествеността на православието. Славянитѣ, поне повечето членове отъ тѣхъ, съзнаватъ, че православието е врата на мечтаемото славянско обединение. Единъ книжовенъ езикъ, една религия, една култура, единъ вождъ на земята, единъ Богъ на Небето — това е идеалът на славянството!

II.

По семейното възпитание.

Упадъкът на религиознитѣ чувства и индеферентността е болест на врѣмето. Скърбнитѣ прояви отъ индеферентността къмъ религията на западъ сѫ по-чести и въ по-голѣмъ размѣръ, отколкото у насъ. Самото сѫме на похабата у насъ е прѣнесено отъ западъ. Повечето отъ нашите младежи, които се възпитаватъ на западъ, съставатъ тамъ и религията си и чиститѣ си нрави; тѣ се врѣщатъ рационалисти, позитивисти и не знаемъ още какви и гледатъ на всичко въ нашия животъ, като на нѣщо излъсенясало, изостанало, отживѣло. И защото не намиратъ въ семейството и въ обществото, въ което сѫ отрасли, онова, което се виждали на западъ, тѣ или усмиватъ религиозните чувства и дѣвственините нрави, които сѫ крѣпили и крѣпятъ народа или пъкъ ставатъ индеферентни къмъ всичко онова, прѣдъ което благоговѣятъ родителите и съгражданите имъ. А такива индеферентни има навредъ, тѣ се множатъ денъ изъ денъ, тѣхното число днесъ е легеонъ. Такива индеференти сѫ и членове на семейства и, като такива, проникватъ съ своя разрушителенъ духъ най-светата и мощна основа на обществото и народа — семейството. Това е най-грозното и най-застрашителното. Кога се похаби семейството, похабява се и цѣлия организъмъ на обществото. Поколѣнието израсватъ въ семействата; тѣ изсмукватъ доброто или злото не изъ атмосферата, а изъ семейството, въ което сѫ минали най-важния периодъ на своя възприимчивъ животъ. Ето защо съ право може да се каже, че прѣди училището, книжината и обществото, отговорно е семейството за похабата на поколѣнието. Много фактори влияятъ върху възпитанието на поколѣнието, ала най-главните и първоотговорния е семейството. Подиръ семейството вината за похабата на поколѣнието носятъ училището, книжината, обществото, човѣчеството. Не сме само ние бѣлгаритѣ, които се оплакваме отъ похабата на нравите, отъ упадъка на религиозните чувства и отъ индеферентността къмъ религията и длѣжностите, съ които се отличава днешното наше поколѣние: сѫщия поплакъ се чува на западъ, па дори и въ Русия. Изящната лите-

ратура, критиката, моралисти и богослови рисуватъ общия упадъкъ на обществото, едни като възпроизвеждатъ типове и характери изъ съвременния животъ, други като анализиратъ живота на обществото, трети като изтѣкватъ, колко се е отдалечно обществото отъ идеала на морала и на евангелиските добродѣтели. Въ изящната литература се срѣщатъ повече отрицателни типове и характери, отколко положителни. Това показва, че порокътъ е успѣлъ да стане вселастън и да си вербува повече прѣставители въ обществото, отколко добродѣтельта; че съ него повече се занимаватъ, отколко съ добродѣтельта, и че той има повече апостоли. А отрицателните типове и характери сѫ издѣнки, които растатъ на истия коронъ, на истата основа, на която се крѣпи обществото: тѣ се хранятъ съ соковете, съ които — обществото. И Похабата и деморализацията, слѣдователно, е въ обществото, въ неговите слоеве, въ неговата основа — въ семейството.

Руското духовно списание „Душеполезное чтеніе“ въ книжката си за м. февруари посвещава специална статия върху религиозния упадъкъ и индеферентизма, забѣлѣзвани напослѣдъкъ въ извѣстни слоеве на руското общество. То изтѣква, че коренът на атрофията на религиозното чувство или на индеферентизъмъ не трѣбва да се диди само въ училищата и книжината: коренът на злото е по-дѣлбокъ — той е въ обществото, въ семейството, въ самите родители. Училищата и книжината не сѫ чисти отъ вина, ала вината трѣбва да се прослѣди въ своя корень — въ семейството. Въ броеве 24, 26, 27, 29, 33 на „П. вѣстникъ“ въ статийти: „Що ни трѣбва да се помагат?“; „Семейството нѣкога и сега;“ „Семейството и майката;“ „Дѣ е коренътъ на невѣрието;“ „Дѣцата, учителятѣ и вѣрата“ и пр.—ние изтѣкнахме заченнието на семейството въ възпитанието и колко дѣлжимъ на нашето нѣкогашно семейство, което възпита и даде дѣйцитетъ, които възродиха нашия народъ. Въ статията си „Душеполезное чтеніе“ разглежда по-обширно въпроса и съ конкретни примѣри посочва кореня на злото! Намираме, че тази статия ще биде отъ голѣмъ интерес да се прочете отъ досточтимите наши читатели и отъ всички, които скажатъ и милѣятъ възпитанието на поколѣнието:

Недѣли въ нашето семейно възпитание.

„Безспорна истина е, че въ процеса на развитието духовните сили на нашите млади поколѣния се забѣлѣзватъ печална ненормалност, именно, атрофия, ако може тѣй да се изразимъ, на основното и най-цѣнно за човѣшкия животъ, личенъ и общественъ, врѣмененъ и вѣченъ, чувство — религиозното. Едни ли трѣбва да се губи безполезно врѣме и трудъ да се доказва тази очевидна истина.

Но много по-важенъ е въпросътъ: „Дѣ е коренътъ на злото? Дѣ е огнището на индеферентизма, които е обзѣлъ юннатѣ и свѣжи издѣнки на нашия народъ, така старателно отгледвани и така внимателно възрастявани? Да ли не се крие тамъ, дѣто тѣ се развиватъ и зрѣятъ, дѣто живѣятъ и нарастватъ духовно, въ тѣй наречените училища? Мнозина отъ насъ сѫ готови да хвърлятъ на училището всичката вина за невѣрието, което е обхвачало нашата просвѣтена младеж. Ала напрасно. Нашите учебни заведения, отъ най-низшите до най-високите, да лещ не стоятъ, трѣбва да се признае, на високата на

своето назначение: има още много и много да се желае въ смисълъ да се подигне нивото на образоването и възпитанието, което се дава на нашето младо поколѣние. И ще бѫде несправедливо и доволно повърхностно съждението, ако изкараме училищата единствени виновници за появата на умственитѣ и нравствени манияци, които сътапия на съмнителна ученоство смѣло тъпчатъ религия и църква.

Дали въ нашата литература не е гнѣздото на злото—на мнимото просвѣщение, което въ сѫщностъ само е „похаба на нравите.“ Не ще дума, извѣстна част отъ нашата литература волею-неволею трѣбва да вземе на съвѣстъ, си значителна част отъ вината за болѣзно-аномалното развитие духа на нашата младежь. Ала литература не е първопричина сама на себе си: тя не пада отъ небето или атмосфернитѣ сфери на земята; напротивъ, тя се храни и поддържа съ сокове, вземани отъ самия нашъ животъ. Литературата е просто отразъ на нашето врѣме, на нашия духъ и на нашия животъ; поради това нейната вина въ насоката на поколѣнието, които възпитава, спада въ реда на второстепеннитѣ, но не на основнитѣ или първоначални причини. Коренитѣ за „похабата на нравите“ лежатъ по-дълбоко, лежатъ тамъ, отдѣто изходи самата литература.

Дали не се таи причината на просвѣтеното невѣрие, което характеризира нашитѣ млади поколѣнието, въ особеността, въ самата тѣхна кръвъ, въ лошиятѣ природни инстинкти на самата тѣхна природа? Колко странно и да е подобно предположение, ала не безизвѣстно е, че мнозина и мнозина отъ настъ лесно се успокояватъ, като обясняватъ всички недостатъци на нашитѣ подрастваци поколѣнието съ нѣкаква-си сѫдба, която похабява тѣхната природа. „О, казватъ тѣ, днешните млади не сѫ такива, каквито бѣхме ние нѣкога,“ и съ това даватъ да се разбере, като че всички отлаксващи черти, приписвани на днешната младежь, сѫ неоткъжна принадлежност на тѣхната природа. Но защо да се хвѣля вината отъ болна глава на здрава? Защо да се вини природата въ онова, въ което тя е неповинна? Човѣшката природа всѣкога е еднаква, и нашитѣ млади поколѣнието по натура не сѫ по-лоши отъ своите бащи и дѣди...

А дѣ, най-послѣ, трѣбва да диримъ злото на всички злини, многоглавата хидра — слабовѣрието или невѣрието и хладината къмъ православната Църква? Да го подиримъ тамъ, дѣто досега не сме се сѣщали да погледнемъ, като сме предполагали, че тукъ има пълно безукоризнено добро? Какво разбираме ние подъ тукъ? Мнозина, може би, ще се удивятъ на нашия отговоръ, ала ние сѫмо ще отговоримъ: срѣдата, отъ която първоначално излиза невѣрието и съединеното съ него всѣкояко зло, ще сѫ обзели нашето поколѣнието, сме сами ние, старитѣ поколѣнието. И наистина, не отъ настъ ли излизатъ младите поколѣнието? Не сме ли ние онова многоклонесто и широколисто дърво, съ чито жизнени сокове се хранятъ и крѣпятъ плодовете — нашите млади поколѣнието? Сѫдете сега отъ плодовете и за дѣрвото: плодовете лоши, слѣдователно, и дѣрвото нехвѣлито. Всъко добро дѣрво и плодове добри дава, а лошото дѣрво дава и лоши плодове. Не може добро дѣрво да даде лоши плодове и дѣрво лошо да даде добри плодове. Ето думитѣ, които хвѣрлятъ срѣдлина възрухъ първоизточникъ на злото — възрухъ съвѣрѣнното невѣрие или индиферентизъмъ. Не жумете, и вие ще видите ясно този източникъ; отъ плодовете ще дойте до дѣрвото и разберете, защо плодовете сѫ лоши. Бератъ ли отъ търие грозде или отъ репей смокви? Не искали ние, въпрѣки природата, нашите дѣца да бѫдатъ прѣкрасни, като лозовъ гроздъ, кога сами ние сме грубъ трънъ, или да бѫдатъ вкусни като смокви, кога сами ние сме безплодни, като репей?

Нека се вгледаме въ себе си, въ своята възпитателна дѣйностъ къмъ нашите дѣца? Какво религиозно възпитание сами ние даваме на дѣцата си въ съмѣстното, дѣто дѣтето расте подъ натискъ на впечатления почти изключително на лица близки, на родителски крѣгъ, дѣ външни влияния, тѣй да се каже, засъгатъ само повърхността на сърдцето му? Този въпросъ е важенъ: ранното домашно възпитание, първите впечатления на семей-

ния крѣгъ оставятъ въ душата на дѣтето най-дѣлбока и незаличима слѣда. Семейството, може да се каже, зида и образува цѣлия нравственъ строй, цѣлия духовенъ образъ на човѣка въ основнитѣ му и крупни черти. Ако не и безъ изключение, въ всѣка случай не ще бѫде погрѣшно слѣдното положение: какви ми, какво е семейството, и азъ ще ти кажа, какви сѫ дѣцата му. А какво дава нашето съвѣрѣнно, руско, имотно и външно образовано семейство на дѣцата си въ смисълъ на религиозно възпитание? — Ето какво.

(Слѣдва).

Мисли върху новия законопроектъ върху училищата.

Приготвениятъ законопроектъ за училищата чака реда си да се вотира отъ Народното събрание. Нужната отъ новъ законъ за училищата отдавна се усъща и то по много причини. Това, мислимъ, никой не ще отрече. Ние мѣркame да разгледаме споменатия законъ, като се ласкаемъ съ надежда, че и „Ц. вѣстникъ“ спомага за правилното разрѣщение на единъ доста важенъ въпросъ. За сега ние ще разгледаме онния членове отъ закона, въ които се говори за прѣподаването на вѣроучението въ нашите училища и за състава на училищните окръжни съвѣти. Четохме дѣлги и прѣдѣлги статии, въ които се ратуваше срѣдъ изхвѣрлянето на 11 чл. въ закона. Свое-врѣмено „Ц. вѣстникъ“ съ редъ статии опровергна мотивитѣ, поради които се иска махването на Законъ Божи изъ програмиѣ, и затова нѣма нужда да се доказва пакъ това, че Законъ Божи, докато нашиятъ народъ е прово-славенъ, не може да се изхвѣрли изъ нашите училища. Накъсъ ще кажемъ това: нравствеността у нашия народъ почива на вѣрата; философ. системи за нравствеността не ни даватъ нравственост, която въ що да е да прѣвъзхожда християнската. Вѣрата ни не е пусто, празно суевѣрие, защото до днесъ нейната истиност не е била и не ще бѫе въ основитѣ поколебана отъ науката и философията. Наопаки, послѣднитѣ всѣкой день ни твърдятъ едно и сѫщо, а именно — тоя свѣтъ съ десетки милиони звѣзи е една непосилна за човѣшка умъ енigmа, неразрѣшена и абсолютно неразрѣшимиа кога да е и отъ най-великия гений на човѣчество. Знаменитиятъ естествоиспитател Дюбоа-Раймонъ, прѣкараль живота си исклю-ително въ научни издирвания, прѣдъ цѣла учена, цивилизована Европа грѣмко произнесе думитѣ: „ignoramus и ignorabimus“ (незнаемъ и не ще знаемъ). Да, не знаемъ ние ни една милионна часть отъ онуй, що трѣбва да знаемъ и не ще узнаемъ съ собствения си умъ никога. Ние не знаемъ, какво да отговоримъ на тия въпроси: 1) откога сѫществува тоя свѣтъ; 2) въ що се крие цѣлеизходността му; 3) кое нѣщо е основа на тоя свѣтъ; 4) коя е и дѣ се крие главната причина на всички причини; 5) що е мислене. Ето кои въпроси философията и науката, споредъ него, не може да рѣши, нито нѣкога ще е въ състояние да рѣши. Ако прѣди Раймона е имало материалисти, пантеисти, то оттука не излиза, че теориитѣ на послѣднитѣ сѫ послѣдня дума на науката. Многобройнитѣ теории свидѣтелствуваатъ само това, че върху едно и сѫщо разни учени различно прѣдполагатъ, безъ да могатъ да доказватъ съ очивѣстностъ положенията си. Щомъ е това така, то за човѣка едно остава, да подири положителни отговори по неразрѣшениитѣ въпроси въ религията. И човѣчество въ послѣдната черпи тия отговори и ще ги черпи, докато свѣтъ сѫществува. Народитѣ не знаятъ философията съ противорѣчивитѣ едно на друго учения; тѣ знаятъ едно — свѣтътъ не може случайно да сѫществува, не може той, като материалъ, да слѣдва по извѣстни закони; материалното, неодушевленото не може да ги създаде.

Щомъ е това така, никой нѣма право да разрушава въ единъ народъ онова, що го съединява въ едно и що му дава цѣль, идеали въ живота. Искаме да кажемъ, че стѣна не се руши съ глава; вѣрата у нашия народъ не може да се прѣмахне, безъ да не прѣмахнатъ, извадятъ очите му; тя не може се замѣни съ нѣкаква си философска или социалистична нравственост; защото вѣ-

рата решава на нашия народъ ония важни и мъжни въпроси, които не се решаватъ и не могатъ се реши отъ философията и науката; философските хипотези и теории по тия въпроси не могатъ да удовлетворятъ нашия народъ, — едно, че тѣ сѫ несмилаеми за неговия умъ, друго, че тѣ, като противоречиви една на друга, не удовлетворяватъ и побѣдли капацитети въ науката, като Дюбуа-Раймона. Въ минутата, кога вѣрата ослабне у нашия народъ, ще настъпи израждането, суетърието, развратътъ, кражби, убийства и скоро ще послѣда края на самостоятелното ни национално съществуване. Никакви българвания за нагласяване зементъ рай въ отечеството ни не ще могатъ да турятъ тогази край на грозното народно сгромолясване. Ето защо ние сме длѣжни да пазимъ повече, отколко трѣба, праотеческата си вѣра. А тя ще се запази, като се преподава и въ нашите училища.

Чл. 11. отъ закона налага задължително да се преподава и Законъ Божи въ училищата; тоя членъ иска дѣцата да се въспитаватъ въ религиозенъ духъ. А това ще се постигне, ако учителите въ отдѣленията се задоволятъ да преподаватъ прѣвидѣния въ програмата материјалъ по Законъ Божи. Малките наши дѣчица — момчета и момичета трѣба да се учать да пѣятъ извѣстни пѣсноти на главните празници. Кой християнинъ не знае пѣсента „Христосъ всхресе“, „Елии во христа крестистеся“, св. Боже; или кой не знае да пѣе тропари, като: „Рождество твоое Христе Боже нашъ“, „Во Иордане крещаося тебъ, Господи и др. т. Образованіятъ, религиозніятъ учителъ трѣба да обяснява значеннето на по-главните празници, да прѣвежда отъ славянски на български трохаритѣ, пѣсноти, за да стане недостъпно съдържанието имъ за учениците му; такъвъ учителъ трѣба непрѣменно да е и църковенъ пѣвецъ, около когото да се събиратъ ученици и ученички и да му помогатъ въ изѣнието. А знае ли такъвъ нотно пѣніе, нека се потруди да образува и ученишки хоръ; родителите съ умиление ще слушатъ пѣніето божково на своите мили рожби. Ето така ние разбираемъ смисъла на 11 чл. отъ Закона и прѣмного ще се възрадваме, ако така той се разбере, разясни отъ нашите народни прѣставители. Не е тайна това, че мнозина учители въ селата не живѣятъ добре съ свещениците; нѣкои отиватъ и по-нататъкъ — въоржаватъ селяните срѣщо свещениците, като ги прѣставватъ за дармоеди. Ала съ сѫщата монета може да се заплати и на учителите, защото голѣмъ въпросъ е, кой е по-голѣмъ дармоедъ — оня ли, който при извѣршване на трѣби получава, събира петачета, или оня, който за седемъ-осемъ мѣсечно работене получава плата за една година. И свещениците и учителите сѫ еднакво нужни за въспитанието. Кусури всѣки може да дира и да намѣри у другите. Ето защо нежелателните хули отъ страна на нѣкои учители трѣба да прѣстанатъ. Това трѣба да стане не да експлоатиратъ едините и другите на народа въ мрака, но да го просвѣтятъ и възпитаватъ, като го водятъ къмъ истина и свѣтлина. Учителътъ и свещеникътъ сѫ народни просвѣтители: единиятъ и другиятъ вършатъ дѣла, които иматъ велики сетини за народа. Нека си подадатъ братски рѣка, па нека задружно прѣскатъ съмѣто на христовата вѣра и науката. А това значи, че и двамата трѣба да си помогнатъ въ обществената дѣйностъ. Училището трѣба да е отворено за свещеника, както църквата — за учителя. Нека въ училище се вѣствава и дѣдо попъ за да расказва на малките дѣчица разни събития изъ Новия и Вехтия завѣти; да научи дѣчицата да пѣятъ най-употрѣбителните пѣсноти; наближи ли врѣме да се причестяватъ дѣцата, нека пакъ дойде въ училище дѣдо попъ да побесѣдава съ учениците зарадъ покаянието, причащеніето и, ако намѣри за нужно, нека изповѣдва по-възрастните ученици. Ето това трѣба да се позволи на свещеника да върши въ селските и градски първоначални и класни училища. — Младите учители трѣба да разбератъ веднѣжъ завинаги това, че интересите на народа, сѫщо и ония на учителите, искатъ духовни и свѣтски просвѣтители да вървятъ задружно и солидарно въ просвѣтяването на народа, който прѣкрасно разбира безполезността отъ утоничните учения и гибелта и времето отъ атеизма. Напослѣдъкъ у настъпва събития,

които показватъ, че богоизпитъ вече не могатъ да влияятъ на народа. А колко по нищожно би влияли и ония, които се мѫчатъ да мѫтятъ ума на народа съ атеистични теории. Иде врѣме, и то не е далечъ, кога безнаказано никой не ще дрѣзне да се гаври съ светото за единъ народъ; защото нѣма по страшенъ и по-осаждителенъ фанатизъмъ отъ този, да мислишъ, че само твойтъ възрѣния сѫ истински, а ония на народа лъжливи и, като такива, да се запретнешъ да ги искоренявашъ, безъ да те задължавашъ или да те принуждавашъ на това!

И. М-въ.

Лѣтописъ.

— Отъ 18-и того извѣстията отъ Пловдивъ сѫ утѣшилни: Н. Ц. Височество августѣйшия прѣстолонаслѣдникъ князъ Борисъ отива отъ добрѣ по-добрѣ. Угриженія и опечаленъ православенъ нашъ народъ, който съ оранено сърдце възнаше тепли молитви къмъ Твореца за любимия си прѣстолонаслѣдникъ и съ очи обѣрнати къмъ Пловдивъ слѣдеше фазитъ на неговата болестъ, ще се възрадва отъ благата вѣсть, съ която почваме хрониката. Милостта и благодатта на Всевишнаго е неизчерпаема. Нека всички благодаримъ Всеблагаго Бога, че излѣ своята благодать и любовъ на августѣйшия прѣстолонаслѣдникъ и на България.

— Въ недѣля вечеръ, 18-и того, пристигна Н. Ц. Височество княза въ столицата да уреди въпроса за съставянето на новото министерство и да се опредѣли деня за откриването на Н. събрание. Откато прие на прощална ауденция бившия м-ръ прѣдсѣдателъ и чу мнѣнието му по съставянето на новия кабинетъ, Н. Ц. Височество приель г. Ив. Евстр. Гешевъ, а подиръ него военния м-ръ генералъ-майоръ Паприковъ. Кждѣ часа 10 $\frac{1}{2}$, Господаръ повикалъ въ двореца г. г. Каравеловъ и Д-ръ Данева, като възложилъ на първия да състави министерство. Г. Каравеловъ прѣставилъ министерската листа на бѫдещия кабинетъ. Н. Ц. Височество одобрилъ листата, като подписалъ и указатъ за приемането оставката на старото министерство и за съставянето на ново. Опредѣлило се, въ съгласие съ министъръ-прѣдсѣдателя, 22-и февруари за отваряне първата сесия на XI обикновено Народно събрание.

— Съ укази отъ 19-и того подъ № 5 и б новия кабинетъ се състои отъ слѣдните лица: г. П. Каравеловъ — министъръ прѣдсѣдателъ и м-ръ на финансите; г. Д-ръ Ст. Даневъ — министъръ на Външните работи; г. М. Сапаровъ — на Вътрѣшните работи; г. Ив. Бѣлиновъ — министъръ на Общите сгради; г. Ал. Радевъ — на Правосъдството; г. Ив. Славейковъ — на Народното просвѣщение; г. Ал. Люцкановъ — на Търговията и Земедѣлието и генералъ-майоръ Паприковъ — на Войната.

— 19-и февруари се отпразнува тази година съ не бивало тѣржество. По всичко личеше, че това е признакъ всенароденъ свѣрзанъ съ велики исторически спомени и съ свещеното дѣло на човѣколюбивия Царь-Освободител и на великия и благороденъ руски народъ. Божествената служба се извѣрши отъ Н. Високопрѣбъщенство св. Софийски митрополит и синодаленъ архиерей г. Партений, въ съслужение съ Н. Високопрѣбъщенство бивши св. Скопски митрополит г. Теодосий, протосингела на св. Софийската митрополия Н. Всепрѣподобие иеромонаха Иосифъ и на цѣлото сюлиично свещенство. Съборниятъ храмъ бѣ прѣпълненъ съ народъ, пълна съ народъ бѣ и площа дъта. На благодарственото молебствие, което почна тѣкмо на 10 часа, присъствува Н. Ц. Височество Князътъ съ своята военна и гражданска свита, присъствуваха всички г-да министри на чело съ министъръ-прѣдсѣдателя г. П. Каравеловъ, Н. Прѣвъзходителство руски дипломатически агентъ г. Бахметовъ съ легациония си секретаръ г. д' Етеръ и вице консулъ г. Воеводски, г. г. бившиятъ президентъ-министри Д. Грековъ, Иванчовъ и Рачо Петровъ, градската комисия, генералъ-майоритъ отъ софийския гарнизонъ, главниятъ секретари отъ министерствата, офицерството отъ гарнизона, чиновничеството и множество видни граж-

дани. На молебието се изпѣ многолѣтствие за здравието и дългоденst. на Н. Ц. Височество Князъ и за августѣйши прѣстолонаслѣдникъ, князъ Борисъ и династията, за Н. И. Величество Руския Императоръ Николай II-и, за Н. И. Величество Руската Императрица Александра Теодоровна, за Н. И. Величество Императрица Мария, августейшата майка на Н. И. Величество нинѣ царствующия руски императоръ, за Н. И. Височество руския прѣстол. великия князъ Михаилъ Александър. и за здравието и благопрѣусъщването на руската и българска армии. Екстенията и вѣзгласитѣ бѣха така сърдечни, молитвите така горещи и melodичното пѣне на хора така омайно, че всички християни излѣзоха покъртени отъ храма, доволни че сѫ за свидѣтелствуали прѣдъ Бога своята дань на признателностъ къмъ царствующия внукъ на Царя Освободителъ, къмъ великия руски народъ и къмъ мѣжествената и самотвържена руска войска.

— Вчера часа на $3\frac{3}{4}$ подиръ пладне Н. Ц. Височество Князъ откри, съ обикновеното тѣржество, първата сесия на XI-то Народно събрание съ слѣдната тронна рѣчъ:

„Господа Народни Прѣставители!

Познати Ви еж причинитѣ, които прѣдизвикаха по-слѣднитѣ промѣнения въ управлението на страната и създадоха необходимостта да се направятъ нови законодателни избори, отъ резултата на които да се опредѣли състава на правителството.

„Господа Народни Прѣставители, вѣренъ на думитѣ, които изказахъ на края на ноемврий миналата година прѣдъ членовете на прѣходното Министерство, Азъ образувахъ настоящето правителство, убѣденъ, че уравновѣсването на държавния бюджетъ, прѣмахването на финансовата криза, правилно функциониране на всички органи на управлението, а особено на изборнитѣ учреждения, еж задачи, които могатъ да бѫдатъ разрѣшени отъ едно правителство, което се обѣща на поддържката на народа.

Господа Народни Прѣставители, вѣренъ на думитѣ, които днес прѣкара Отечеството, еж доста важни. Изисква се съдѣствието на всички просвѣтени и родолюбиви сили въ страната, за да може тя да се искара отъ настоящитѣ затруднения и да се введе единъ траенъ редъ въ различнитѣ клонове на държавното управление. И Азъ, не се съмнявамъ, че избраницитѣ на народа, ще дадатъ на изходящето отъ тѣхната ерѣда правителство, за разрѣшение на тежкитѣ му задачи, нужната помощъ и подкрепа.

Господа Народни Прѣставители, вѣодушевено отъ желание България да бѫде въ най добри отношения съ всички държави, правителството Ми ще употреби всички усилия за да уяки тия отношения съ Великата наша Освободителка и да ги развива съ другитѣ Велики Сили, а особено съ съсѣднитѣ намъ държави.

Господа Народни Прѣставители, прѣзъ прѣстоящата сесия, правителството Ми ще Ви прѣстави бюджета за текущата година, законопроектъ за отмѣнение закона за десятъка и други нѣкои прѣложения и законопроекти.

Увѣренъ въ Вашата готовностъ да приложите потрѣбнитѣ старания за проучване на тия мѣроприятия, призовавамъ благословението на Всевишния върху Вашите трудове и обявявамъ първата извѣнредна сесия на XI-то Обикновено Народно Събрание за открита.“

Книжнина.

Занемарени бисери.

(Продължение отъ брой 46.)

Послѣ ни отведоха при водата, която извира изъ камъкъ и ни казаха: „Тази вода е света, дадена е отъ св. Иоанъ Прѣдтеча, кога още нѣмало мѣнастиръ. Поради това и мѣнастирътъ е построенъ въ негово име“. „А откѣдѣ иде голѣмата тая вода? „попитахме ние. „И тази вода пакъ отъ него, отъ свети Иоанъ Прѣдтеча, е дадена, но послѣ. Видѣхте горѣ рѣка, че тече, а послѣ прѣсъхва“ отговориха ни. „На това, казахме, много се чудихме

ние, че горѣ тече вода, а долу е сухо“. Нашите развеждачи ни разправиха слѣдното: „Тази сѫщата вода отива въ нашия мѣнастиръ, прѣкараль е и нея самъ Иоанъ Прѣдтеча. И ето по какъвъ случай: кога съградили мѣнастира и братята се умножили и нарасли повече отъ двѣста, станало суша. Прѣжната вода не стигала на братята, и вода носили отъ планината, отъ рѣчицата. Това много досадило на братята, и искали да се прѣснатъ по други мѣнастири, макаръ игуменътъ и да ги раздумвалъ. Насънѣ на игумена се явилъ св. Иоанъ Прѣдтеча и казалъ: „какви на братята да сторятъ за мене всенощно бѣдѣние, и азъ ще имъ дамъ вода въ изобилие“. Игуменътъ сутринта обадилъ на братята и направилъ бѣдѣние и литургия, ала нищо не станало. Братята се налютили на игумена и му рекли: „Отдѣ ще дойде вода? Отъ сухия камъкъ ли?“ — „Какво говорите, вие маловѣрни?“ отговорилъ имъ игуменътъ. „Моисей не отъ твърдъ ли и сухъ камъкъ даде вода на Израилъ въ пустинята? И намъ Господъ Богъ ще ни даде съ молитвите на св. Иоанъ Прѣдтеча вода отъ камъкъ. Нека сторимъ още едно бѣдѣние, и ще видимъ Божията благодать“. Направили второ бѣдѣние и лития, и пакъ нищо. Тогава братята още повече вѣзроптили на игумена, и всѣки отишълъ въ килията си да си събира дрехитѣ и да напуснатъ мѣнастира. Игуменътъ съ сълзи ги склонилъ да го послушатъ още веднѣжъ, и да направятъ и трето бѣдѣние. „Ако Богъ“, казалъ той, „не даде вода, азъ прѣвъ ще напусна мѣнастира и вие подиръ менъ; и всѣки да иде, дѣто знае“. Послушали го братята, и направили трето бѣдѣние и лития. И кога се връщали и доближавали до вратата мѣнастирски, чули всички подземенъ тѣтенъ. И послѣ изведенѣжъ отъ планината на пътя се хвѣрлила съ шумъ вода подъ нозѣтѣ на братята. Братята всички се изпоплашили, избѣгали кой назадъ, кой напредъ. Послѣ много се радвали и благодарили Господа Бога и светаго Иоана Прѣдтеча, че имъ далъ въ изобилие вода. Всички жалили само, че нѣмали пари да уредятъ водата. Въ сѫщия денъ вечеръта дошелъ на мѣнастирските врати пастиръ, овчаръ, и помолилъ вратара да му даде хлѣбъ и вино. Вратаръ отишълъ да му донесе. Но кога се връналъ, никого не намѣрилъ, а само торбата на пастира видѣлъ при вратата. Вратаръ го дирилъ на всѣкїдѣ, но го не намѣрилъ. Кога се мрѣкнало, той затворилъ вратата, а торбата на овчара отнесълъ на игумена и разправилъ всичко, какво станало съ пастира. Игуменътъ се чудилъ, развѣрзълъ торбата и видѣлъ, че е пълна съ злато. Прѣзъ нощта св. Иоанъ Прѣдтеча се явилъ игумену и му казалъ: „Тия пари азъ ти пратихъ да устроишъ водата.“ Сутринта игуменътъ разправилъ на братята и всички се зарадвали, прославили Господа Бога и благодарили свети Иоанъ Прѣдтеча и Крѣстителя Господътъ, и устроили водата, каквато я виждате и до този денъ“.

Послѣ ни отведоха въ библиотеката и ни показваха множество кожани и книжни рѣкописни славянски книги, повече отъ хиляда; нахвѣрляни сѫ безъ всѣка грижа, за което ние много съболѣзвахме и съжалявахме; вече много книги се поврѣдили. „А защо така безъ всѣка грижа е оставена библиотеката?“ — „Та защо ни сѫ тия книги? Ние не знаемъ да ги четемъ. Макаръ всички братя и да сме българи, но ни единъ не знае да чете славянски. Ние всички сме отъ Македония. А у насъ по цѣла Македония, по градовете и по селата, нийдѣ не четатъ по български, а навсѣкѣдѣ по грѣцки. Макаръ и всички да сѫ българи, макаръ и нищо да не разбираятъ по грѣцки ни миряни ни свещеници, но така е останало отъ старини, и вече сме навикнали: още отъ юность се учимъ да четемъ и пѣемъ по грѣцки. А тази библиотека е по-жертвувана отъ българските и сърбски царе. Тогава по цѣла Тракия и Македония чели и пѣли по български, а сега само въ село Патакъ (?) и мѣнастира на прѣподобнаго Иоана Рилскаго.“ Послѣ ни отведоха пакъ въ гостилиницата и много разговаряха съ насъ, и ни молиха да останемъ да имъ погостимъ повече и да се отморимъ отъ дългия пътъ, защото сега вече Атонската гора е близо, четири дена още пътъ. Сложиха ни трапеза, но хлѣбъ ни дадоха пакъ ечмичень. Ние много се дивихме и се боехме, като си мислѣхме: ако тукъ, посрѣдъ мира, е

мънастира и даватъ ечмиченъ хлѣбъ, тогава на Атонъ хлѣба трѣба да е половинъ съ плѣва. Но ние не утражме и попитахме: „защо ни гощавате съ ечмиченъ хлѣбъ?“ „Простете ни отци, отговориха ни тѣ: другъ хлѣбъ нѣ мame, а съ който сами се хранимъ, съ него и въсъ угощаваме. Така сж наредили ктиторитѣ на тази обител: който иска да живѣе въ този мънастиръ, другъ хлѣбъ да не яде, освѣнъ ечмиченъ. Още, на женитѣ е забранено да влизатъ въ мънастира: макаръ и да е близо града, два часа само пѫть, и село има почти до мънастира, но ни една жена не е стъпала въ мънастирските врати, а само минаватъ край вратата и се молятъ на иконата, чо е на вратата.“ Политахме още за водата, за колко врѣме стига до мънастира отъ мѣстото, дѣто се губи въ земята. Казаха ни: „Прѣко по долината, дѣто е текла прѣди, има два часа и по-малко; а сега стига въ двадесетъ и четири часа. Това ние знаемъ по това, че кога спре дъждътъ и се размѣти водата, ние си запасяваме чиста вода, а двадесетъ и четири часа слѣдъ дъждъ стига и до настъ мжтна вода. По-горѣ отъ мънастира има пещера, толкова голѣма и пространна, че шестъ часъ ходимъ съ свѣщи въ нея, и не можемъ да я изходимъ. Тамъ намираме и тази вода.“ И много друго ни разправяха. Много гостолюбиви бѣха. Спаси ги, Господи!

. . . Разправиха ни за своя градъ Сѣрезъ, че е много голѣмъ и богатъ. „Вхѣдрѣ въ града двадесетъ и четири църкви православни. Има митрополитъ и епископъ. Нѣкога тукашнитѣ митрополити се избирили за вселенски цариградски патриарси. Властьта въ града почти е християнска; макаръ и да има турци, но твѣрдѣ малко, почти единъ паша. Търговиците сж много милостиви, много жертвуватъ за света Атонска гора; много сж хрисими, въ никакви бѣркотии не влизатъ, а съ смирене носятъ турското иго. Прѣзъ 1818 и 1821 почти цѣла Турция се разшавала и пострадала; само градъ Сѣрезъ останалъ вѣренъ на султана и ни една душа не пострадала. Макаръ нѣкои и да били подозрѣни отъ султана и сто и четиридесетъ души и да се дѣржали четиридесетъ дни подъ стража, но послѣ всички пуснали. И сега е съ голѣмо уважение прѣдъ султана, и е дадена пълна власть на християните: и излизатъ на литии по града безъ всѣко прѣпятствие. Богослужението се извѣршва на грѣцки езикъ. Живѣятъ людие повече отъ три рода: грѣци, бѣлгари, а повече куцовласи, всички православни християни. А евреи и нѣмци не оставятъ въ града да живѣятъ, освѣнъ кога дойдатъ на панаиръ. Градътъ е пъленъ съ монаси, а най-вече съ монахини. . . . Прѣв. Тс.

ПРАВОСЛАВНИ ЦЪРКВИ.

Православните руси въ Буковина. Вѣстникъ „Православная буковина“ и неговото подновяване. Вѣстникъ „Православная буковина“, който отъ осемъ години се издава въ г. Черновецъ, въ Буковина, бѣ спрѣль да излиза, по причина че редакторътъ му г. Конст. Ив. Козаркевичъ, се поболѣлъ. Отъ начало на настѫпилата нова година въ „Православная буковина“ подновилъ своето издание. Той стѫпва вече въ 9-та година на своето сѫществуване. Въ „Православная буковина“ е ратникъ за православието. Както досега, тѣй занапрѣдъ той обѣщава да биде доблестенъ борецъ за православието и славянството въ Буковина и Галиция. Познато е, че въ послѣднитѣ двѣ страни полячитѣ праѣть неимовѣрни усилия, като си служатъ съ всички срѣдства, да задържатъ галицките руси въ католичеството, а униятитѣ и православнитѣ да обѣрнатъ въ католичество или, ако не могатъ да постигнатъ напълно своята идея, поне да раз҃пятъ униятитѣ и православнитѣ. Съ това, ако не постигнатъ друго, поне ще ги ослабятъ и ще задържатъ още за много години тѣхното прибиране въ лоното на православната Църква.

Руско-православниятъ народенъ домъ въ Черновецъ. Членоветѣ на руското политическо дружество „Народная Рада“ имало на 13-и того въ Черновецъ събрание, на което единодушно се взело важно рѣшене — да се основе и открие въ най-скоро врѣме въ Черновецъ „Руско-православниятъ народенъ домъ.“ Изпълнението на това рѣшене е

възложено на особенъ комитетъ, избранъ измежду членовете на „Народная Рада;“ въ него влизатъ протоиерей Евсевий Андрѣйчукъ, професоръ на богословието, д-ръ Евгений Козакъ, свещ. Дионисий Киселъ-Киселовски, адвокатъ Чеховски и редакторътъ на „Правосл. Буковина“ Козаркевичъ. Уставътъ на Руско-правосл. народ. домъ е изработенъ и утвѣрденъ отъ надлежнитѣ власти. Комитетътъ се отправилъ съ възвание до всички православни руси въ Буковина да се запишатъ членове на новоустроения домъ. Руско-православниятъ народенъ домъ ще биде сърдце и огнище на цѣлия православенъ руски народъ въ Буковина. Въ него ще се помѣщаватъ всички черновецки дружества, които работятъ въ духа на св. православна Църква; отъ него ще се прѣска въ всички кѫтища на Буковина истинна просвѣта; въ него ще намѣрятъ подслонъ народната библиотека съ читалнята, както и музея за науките и изкуствата; въ него ще се прѣскажатъ разните училища въ Черновецъ, ще намѣрятъ мѣль подслонъ и бащинска грижа. „А възпитаниците, казва се въ възванието, на нашата семинария (бурса) слѣдъ врѣме ще бѫдатъ борци за вѣра и народъ, за неговата новече отъ хилядолѣтна история и за неговата светиня. Отъ възпитанието на нашата младежъ въ духа на св. православна Църква и въ духа на нашите праѣди ще зависи всецѣло и бѫдещето на нашия народъ. . . Като оповѣстяваме това на руския народъ, молимъ и усърдно канимъ вѣстъ, братя и сестри руси, притечете се всички, комуто сж скажи св. православие и св. Русь, кой съ добъръ съвѣтъ, кой съ парична помощъ, и помогнете на великото и благородно дѣло. Запишете се всички за членове основатели или дѣйствителни на „Руско-православния народенъ домъ“ и пратете, макаръ и най-малка лента, за цѣльта.“

Скрѣбни прояви въ нашия животъ.

отъ И. М-енъ.

Слухъ и дѣцата; незабѣлъзанъ факторъ въ възпитанието на дѣцата. Това се случи неотдавна. Въ едно познато семейство имаше едно слугинче четиринадесетгодишно момиче отъ селата — доста работно, разбрано, похватано, пъргаво. Стопанката му не можеше да се нахвали отъ него прѣдъ роднини и познати. Момчето разбираше прѣкрасно длѣжноститѣ си и, безъ да го подсѣщатъ, изпълняваше ги усърдно и добросъѣтно, напр., сутринъ то ставаше въ тѣмни зори, донасяше вода, наклаждаше самоваря, омиташе двора, очистваше дрехи, лустросваше чепицитѣ на домашнитѣ и подиръ господаря си прикаше съ кошница въ чаршията и скоро скоро се врѣщаше назадъ да помага на стопанката да готови или пѣкъ да залѣга дѣцата, като имъ пѣе пѣсни и имъ измисля играчки. Кога стопанката отиваше на гости или по работа, слугинчето се грижеше за дѣчицата ї, като сжща майка: малкото не изпушташе отъ рѣцѣтѣ си, а на другите тя пѣеше пѣсни дѣтски, каквито пѣятъ на дѣца въ селата, или пѣкъ на събере наоколо си дѣцата като пиленца, прави имъ куклички, приказва имъ приказки и пр. Стопанката скоро се уѣди, че момичето пѣе пѣсни и приказва приказки ей така само за залисъ на дѣцата, а не да имъ влияе злѣ въ нравствено отношение. — Единъ денъ стопанката бѣ излѣзла на разходка, на слугинчето бѣ поръчано да залисва дѣцата въ двора; вратата на кухнята бѣ отворена, котката успѣ незабѣлъзано да се вмѣкне и да се нагости както трѣбва: намѣрила тенджерата безъ капакъ и дръпнала двѣ три мрѣвки месо и излѣзла на двора да си дояжда тлѣстата плячка. Слугинчето забѣлъзва прѣстѣнницата и рѣшило да я накаже по най-ужасенъ начинъ: то взело нѣколко камъка и взело да бѣлска котката все въ главата! Затече кръвъ, котката се за прѣмѣта и защура насамъ нататъкъ, а слугинчето съ по голѣма стѣрвность бѣлска ли бѣлска все о главата, додѣ спѣлѣска главата на котката; клетитѣ дѣца първъ пѫть гледатъ такава звѣрска разправа съ едно животно, което галѣха, милваха, цѣлуваха и на което даваха да си

хапне хлѣбецъ, месце, посърнаха, поблѣднѣха, разтрепераха се и почнаха да плачатъ „Како-ма, недѣй убива котката! Стига си я бѣлскала, ще умре, како, молимъ ти се не я удрий съ камъне!“ Пищать и милно се молятъ на кака клетитѣ, дѣлбоко покъртенитѣ дѣца, а кака имъ, като че не ней се молятъ, не прѣдъ нея плачатъ, продѣлжава джелатската си роля. И котката се простря мѣртва на земята. Кака пакъ започна да забавява дѣцата. Вечеръта котката взе да се мѣрда и по едно врѣме стана, затѣтра се кѣмъ чешмата. Живъ тя още два дена, въ нови страшни мѣки: двѣ нощи тя жално пищѣ и мяука. Ала и отъ това кака не трепна, не се помѣрдна отъ мѣстото си! И дѣцата съ една достойна за удивление самотврженост се навѣртаха и прѣзъ двата дена около умиращата, боряща се съ живота котка: носѣха ѝ вода, млѣко, ясте, завиваха я и по голѣмoto я гладѣше по гърба, а котката съ очи, потънали въ кѣрвь, мѫчеше се да погледа милитѣ си приятели, и въ знакъ на благодарност вѣрѣше опашка. И умрѣ тя слѣдъ като се мѫчи цѣла нощъ. Слугинчето смѣшкомъ я хвани за опашката и хвѣрли на боклука; а дѣцата горчиво оплакаха раздѣлата си съ своята другарка. И досега азъ не мога да забравя писъка, плача на дѣцата при изтезаването на котката; но сѫщо не мога да забравя и онъ дяволски смѣхъ на слугинчето, кога бѣлскаше съ камъне, единъ отъ другъ по голѣми, по глава котката. За тая звѣрска постѣшка слугинчето биде изпѣдено изъ кѣщата, дѣто го имаха за свое чедо; а стопанката още се мѫчи да рѣши вѣпроса — може ли тя да остави дѣцата си на слугини за да излиза на расходка, по гости и по работа въ чаршията? Ами не ще ли се научатъ тѣ отъ слугинята на лоши работи?

Думи. Кротостъ на думи, звѣръ на дѣло. Звѣрщината на човѣка излиза наявѣ въ дѣлата му. Имаше единъ съ модерно образование вѣзпитателъ на младото поколѣніе. Той знаеше добрѣ прѣдмета си и го прѣподаваше по искаанията на съврѣменната педагогия. Господствому бѣ въ лъ поклонникъ на свободата. И, въ името на тая свобода, той не оставаше да се наказватъ ученици. „Какъ така да се насиљва волята, да се принуждава да вѣрши това, което тя не иска. Наказанието на кой да е ученикъ за какво и да е прѣстѣплѣніе трѣбва да се заключава въ убѣждението. Да, убѣдете го, че той е направилъ лошо, докажете му, че е полезно да вѣрши това и това, онуй да не вѣрши, и вие ще видите, че ученикъ ще се поправи, безъ да има нужда отъ наказания.“ — Така говорѣше прѣдъ другаритѣ си тоя идеаленъ вѣзпитателъ. Ала припомневамъ си за една негова постѣшка, която никакъ не хармонира съ неговите вѣзвиши вѣзгледи върху вѣзпитанието. Единъ ученикъ не си знаелъ урока, учителътъ взелъ да го съвѣтва да учи уроците си, да бѫде трудолюбивъ, ала при пламенното проповѣдане на учителя лѣнивецъ ученикъ взелъ да се киска, слѣдъ него сѫщото сторили и нѣколцина негови другари. И жестокостта, необрѣзаността на сърдцето, вѣковните диви инстинкти се размѣрдили у европейски вѣзпитания, образование учителъ. Послѣдниятъ взелъ да прѣмята смѣющитѣ се ученици, а на единъ отъ тѣхъ разкървави ухото, което слѣдъ врѣме, да се изразя по ученому, прѣстана да функционира. И почна тоя педагогъ да удри въ главата съ юркукъ. Не е ли приготвилъ съ десетки тѣ лица членове за обществото тоя, покойникъ вече днесъ, вѣзпитателъ? И, Боже мой, прѣдъ него не можеше човѣкъ устата си да отвори, да иска не биене, не екзекутиране на ученици, а просто, невинни наказания, като-стоеене половинъ часъ на крака, затваряне въ отдѣлна стая да извѣши извѣстни работи, отстраняване за нѣколко дена изъ училището.

Училищата не трѣбва да се сквернятъ. Тѣ подирѣ храмоветъ сж най свети. Искашъ ли да си съставишъ вѣрно и точно понятие за религиозно-нравственото състояние на единъ народъ, разгледай внимателно положението на неговите цѣркви и училища. Да, хубаво отъ всѣка страна, изучете всѣка цѣрква, всѣко училище. На всѣка литература цѣрквите у настъ сж пусти. Богослужението нѣма по-трѣбното благолѣпие. — нѣма, или рѣдко ще намѣришъ

единоврѣмешнитѣ пѣвици съ чудни гласове. Еинъ старъ пѣвецъ пѣе, а свещеникъ извѣрши богуслужение; само край пангара мѣркать се катъ сѣнки нѣколко старци и баби. Това ти сж днесъ богомолцитѣ въ повечето наши цѣркви. И човѣку мѣжно става, като си помисли, че тоя народъ, що бѣга отъ цѣрквите, не ще ли закоравѣе по-сърдце, не ще ли усвои лоши привички, гнѣсни страсти, — като безумно влюбване въ виното, ракията; не ще ли се научи да кисне въ кахвенета и кѣрчмитѣ и не ще ли се тѣтре подирѣ оногози, който го черпи? — Думата е за черпня! Ето въ едно село наближиха избори за селския общински съвѣтъ. Еинъ отъ пѣрвенците събира срѣща деня на изборите селяни — свои привѣрженици — въ училището, за да гласуватъ за кандидатите на неговата листа. Той рекълъ да ги привѣрже по-добре по тоя начинъ: донестътъ пълни бакрачи съ вино, хлѣбове, пастърма, сирене, наденици. Пийте, приятели, и яжте цѣла нощъ; каквото се свѣрши, ще наваксамъ; но до сутринъ оттука никой нѣма да излѣзе навѣнѣ! — казаль той и заключи съ вратата на училището. И цѣла нощъ почтенитѣ избиратели яли, пили, пили и яли, пѣсни пѣвали, люто се заканвали на противниците си, викали ура и пожелавали всевъзможни блага на своя щедъръ благодѣтель! И дюшето било омърсено отъ бѣлане и пр., а призори пияната тѣла дремѣла при тия ужасни и смрадни нечистотии. А сутринъта пакъ била почерпена да изпѣлни по доблестно мѫчната роля. — А това не е ли люта подигравка съ законите на страната? Ами обрѣщенето свещената ограда на науката въ ханъ, кръчма, въ нечисто място не показва ли, че ние плюсъмъ и на наука, и на всичко, що просвѣтства ума, облагородява сърдцето? Така ли ние гледахме на наука, на училища въ турско врѣме и въ зората на нашето освобождаване! Уви! ние като че ли подивяваме и какъ скоро? Ако попитате околийските и окрѣжни инспектори за състоянието на нашите училища, то ще узнаете такива нѣща, които свидѣтелствуватъ само едно — че училищата ни сж за окайване: въ тѣхъ има обучение, пълнене главата съ знания, а не образование и вѣзпитание. Образцова чистота, редовно метене, миене, ремонтиране, училищни помагала, библиотеки, уреждане бесѣди, дѣлски забави, постоянни топли сношения съ родители, заинтересованост на обществото съ вѣрвежа на учебното дѣло, училищни градини, цвѣтарница и пр., и пр., всичко това се намира въ книгите и списаниета, а не и въ дѣйствителността. Едно училище селско или градско поразява човѣка съ нечистотата си, съ мрѣсния си подъ, съ праха, що се носи като облаци надъ главите на ученици и учители, съ разваления и смрадния вѣздухъ, що се дишатъ отъ нашите рожби. Всѣко училище има повече ученици, колкото могатъ се побра въ него. И какъ мѣжно, почти невѣзможно, е да се надзираватъ, да се вѣзпитаватъ съ стотини ученици, събрани въ една сграда. И по тая причина учителъ днесъ намѣсто вѣзпитателъ е обѣрнатъ на една машина, която разказва, уроци, изпитва ученици, туря бѣлѣжки на двѣ на три, отдѣля слаби отъ силни ученици, безъ да може да изправи първите поради голѣмия напливъ на ученици въ всѣките класъ! И всѣка година повече отъ половината оставатъ въ сѫщия класъ, или пѣкъ се принуждаватъ учени — не доучени, озлобени срѣщо науката, надъхани съ мѣгливи теории да стѫпватъ въ обществото да крѣщатъ за прѣобразование на дѣржавния строй.

Отговоренъ-Редакторъ: **Андрей Маноловъ.**

На 9-и февруари т. г. почина въ Александровската болница отъ задухъ Д. Ивановъ, дѣлгогодишенъ подсекретарь въ св. Синодъ. Покойниятъ е отъ г. Трѣва, роденъ на 1866 г. Той бѣ примѣренъ рабнитникъ и другаръ. Неговата редовност и трудолюбие бѣ такова, че той двадни прѣди смѣртта си се дигна отъ масата въ канцелариета да се цѣри. Покойниятъ оставилъ сираче и стари бѣдни родители. Вѣчна му паметъ!